

SCHWINDEL skúška

Legenda:

Podľa dostupných informácií je autorom skúšky nemecký psychológ a pedagóg **Hans VOLKELT** (1886-1964) jeden zo zakladateľov Geštalt psychológie. Tento vedecký smer **celostného** prístupu k vnímaniu, psychike a osobnosti presadzoval širší (celostný) rámec skúmania faktorov determinujúcich správanie človeka. Popri kultúrnej historických a sociálnych vplyvoch zahrňoval - na rozdiel od asocianizmu a behaviorizmu aj antropologické a biologické vplyvy, vrátane fyziologických a potenciálu genetických daností. Podľa tejto teoretickej koncepcie je správanie človeka vždy prejavom **súhrnu** vzájomne prepojených činiteľov a vplyvov - v celostnom zmysle.

Na Slovensku, po novembrových udalostiach '89 bola táto skúška v roku 1990 súčasťou testovej batérie použitej na posudzovanie psychických predpokladov uchádzačov o uvoľnené riadiace pozície a funkcie: vo finančníctve a banovníctve, v zahraničnej službe, hospodárskom manažmente a v štátnej správe. Psychologické posudzovanie uchádzačov bolo súčasťou vládneho konkurzu organizovaného vtedajším Úradom vlády a Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri SAV. Zúčastnilo sa ho cca 3000 uchádzačov zväčša do 30-tich rokov a posudzovanie realizovalo cca 100 psychológov - členov SPS SAV.

Základná informácia:

Táto zdanlivo jednoduchá a nenáročná skúška detekuje sklon jedincov dosiahnuť žiadaný výsledok aj za cenu podvádzania (švidlovania). Skúška evokuje intrapsychické napätie tetovaných osôb, ktoré je dôsledkom konfliktu medzi ambíciou v skúške uspieť a inštrukciou apelujúcou na rešpektovanie danej podmienky.

Pri dodržaní tejto podmienky nie je možné v skúške uspieť. Skúška detekuje ľudí, ktorí odolajú nutkaniu porušiť dané pravidlo a predpokladá, že si budú rovnako počínať i v reálnych životných situáciách a pri plnení pracovných úloh a povinností. Výsledok v nej dovoľuje dedukovať úvahy na integritu osobnosti a jej odolnosť v morálne náročných podmienkach a stresujúcich situáciách.

Administrácia:

Skúšku možno administrovať individuálne i skupinovo, pričom treba brať na zreteľ rôzne situačné okolnosti. Významne väčší tlak na dodržanie inštrukcie prináša individuálne testovanie pri ktorom má jedinec relatívne menší priestor úniku z dohľadu administrátora. Pri skupinovom administrovaní je tento priestor väčší a umožňuje dosiahnutie „lepších výsledkov“.

Účel testovania významne podmieňuje prístup (motiváciu) posudzovanej osoby a výsledok. Aj vzhľadom na uvedené by mal skúšku administrovať skúsený psychológ s praxou v posudzovaní psychickej spôsobilosti na prácu. Skúšku je možné aplikovať u ľudí rôznych vekových kategórií, vrátane mládeže.

V rámci testovej batérie je vhodné zaradiť ju uprostred súboru použitých metód, zvlášť po výkonových testoch a časovo náročných dotazníkoch. Najvhodnejšie pred plánovanou prestávkou.

Prestávka umožní psychológovi zmierniť sklamanie z neúspechu v skúške u frustrovaných jedincov (ktorí vlastne v skúške obstáli), napr. položartom vyslovenou poznámkou „nemáte sa čoho obávať, čím horšie výsledky ste dosiahli tým lepšie pre vás“.

Inštrukcia:

1/ Ruku s perom (ceruzkou) položte voľne vedľa pravej (ľaváci vedľa ľavej) zvislej strany predlohy, ktorú máte pred sebou. Je na nej zobrazený kruh na ktorého obvode je zobrazených sedem menších kruhov. Ruku teraz mierne zdvihnite tak aby ste sa nedotýkali podložky a do všetkých siedmich menších kruhov vpíšte číslicu 1 v smere šípky.

(Po zbežnej kontrole postupu pokračujeme v inštrukcii)

2/ Teraz vráťte ruku späť do pôvodnej polohy. Ďalej budeme pokračovať vpisovaním číslice 2, ale s jedným „malým“ rozdielom. Požiadam vás aby ste teraz do všetkých siedmich kruhov na obvode veľkého kruhu vpísali číslicu 2 so **ZAVRETÝMI OČAMI**. V tom istom smere, v smere hodinových ručičiek. Pero priložte ku kruhu z ktorého začínate. Neprekáža, že vpisované číslice sa budú navzájom prekryvať.

Zavrite oči. Môžete začať.

Môžete ich otvoriť až po vpísaní všetkých siedmich číslic 2.

(Na sprievodné často emocionálne reakcie a verbálne vyjadrenia nereagujeme a primerane stroho pokračujeme v pokuse č.3)

3/ Spoliehame sa na váš čestný a zodpovedný prístup a na to, že budete mať oči úplne zatvorené, že sa nebudete snažiť švindlovať a oči mimovoľne, ani na okamih, neotvoríte.

Nasledovnú časť inštrukcie zaradíme podľa úvahy a skôr výnimočne: „Predpokladáme, že docielite aspoň 50% úspešnosť, t.j. aspoň 2-3 pokusy z celkom piatich budú bezchybné, t.j. všetkých sedem číslic bude vpísaných do malých kruhov na obvode veľkého. Kruh sa započítava len vtedy ak všetkých sedem číslic je zapísaných vnútri kruhov.“

Pokračujte vpisovaním číslice 3. Zavrite oči. Po ukončení radu, t.j. po vpísaní č. 3 môžete oči otvoriť a skontrolovať svoj výkon.

4/ Ďalej budeme pokračovať rovnakým spôsobom vpisovaním číslice 4 (5). Zavrite oči, môžete začať (pri pokuse č. 4 je funkčné poľaviť z dohľadu nad priebehom skúšky a napr. „pozerať sa z okna“)

5/ Po piatom pokuse a následnom zbere predlôh je vhodné uvoľniť napätie, napr. už spomenutou poznámkou, „nemáte byť prečo sklamaní. pri tejto skúške platí – čím horšie ste obstáli tým lepšie pre vás „.

Vyhodnotenie a interpretácia:

U ľudí, ktorí absolvovali Schwidel skúšku bez jediného "správneho" zásahu je odôvodnený predpoklad, že odolávajú vnútornému konfliktu medzi svojimi zásadami, ambíciami, neúspechom a vonkajším tlakom aj v reálnom živote a za cenu možných komplikácií.

Pri dodržaní, rešpektovaní podmienky "zavretých očí" nie je možné v skúške "uspieť".

Zápisy v prvom štartovacom kruhu sa do vyhodnocovania jednotlivých pokusov nezapočítavajú.

Už dve číslice vpísané pri jednom pokuse potvrdzujú nedodržanie inštrukcie, pokynu "zavretých očí". Poukazuje to na ambíciu uspieť pri tejto skúške aj za cenu švindlovania. Interpretácia a zovšeobecňovanie takého výsledku aj na ostatné prejavy a správanie posudzovanej osoby však musí byť veľmi opatrná, najmä so zreteľom na skutočnosť, že reálny život v našej kultúre si často žiada istú mieru účelového pragmatizmu. Niektorí šikovnejšie (rafinovanejšie) chcú vykĺznuť z dilemy "podvádzať? - nepodvádzať?" tak, že vpisujú číslice na obvody malých kruhov.

Tri a viac "zásahov" opakujúcich sa v jednotlivých pokusoch možno hodnotiť ako mieru nezrelosti, naivity a zníženej schopnosti odolávať konfliktom medzi svojimi schopnosťami a očakávaniami

úspechu, prípadne tlaku prostredia, authority. atď.. Možno tiež uvažovať o konformnom, nezodpovednom, bezzásadovom až nepoctivom prístupeiným ľuďom, k životu a zvereným úlohám.

Pri vyvodzovaní záverov je však vždy potrebná súhrnná diferenciálno-diagnostická úvaha opierajúca sa o anamnestické údaje, výsledky ďalších psychologických testov a **priebeh riadeného rozhovoru**. V ňom možno v rámci Stratégie preverovania hodnovernosti výpovedí posudzovanej osoby (uchádzača) položiť napr. otázku "Mohli by ste uviesť nejakú situáciu, okolnosť vo vašom živote, či v práci, kedy bolo vhodné, správne, užitočné, obísť, porušiť nejaký predpis, pravidlo, či smernicu? " Ľudia so sklonom k nepoctivému prístupu hravo poznamenajú napr. " Všetci dnes by som bez porušenia predpisov nezarobil ani na slanu vodu.". Tí úzkostliví, precízni, svedomití a disciplinovaní a zvyčajne uvedú " ja nikdy neprejdem ani cestu ak svieti na semafore červená". V takýchto prípadoch je na mieste úvaha, otázka osobnostnej rigidity, pretože len svedomitý a disciplinovaný dodržiavanie predpisov, noriem a "slepá lojalita voči autorite ešte nemusí byť zárukou zodpovedného konania.

Pojem **zodpovednosť** je pojmom vyššej morálnej kategórie ako sú pojmy čestnosť, poctivosť, svedomitosť. Schwindel skúška overuje len ich dodržiavanie, prípadne sklon k ich porušovaniu pokynov a pavidiel. Jej prínos v skladaní profilu posudzovanej osobnosti však môže byť napriek tomu významný.

Zodpovedné, morálne zrelé konanie človeka berie vždy ohľad napríklad na potreby slabších, odkázaných v núdzi, či ľudí v ohrození. Zodpovední ľudia sú si vedomí rizík a možných dôsledkov prekročenia všeobecne písaných i nepísaných pravidiel aj za cenu vlastných strát. Možno tiež povedať, že svedomitosť a disciplinovanosť sú zárukou ústáleného poriadku v spoločenstve, zatiaľ čo zodpovednosť prispieva k jeho náprave a zdokonaleniu aj za cenu prekročenia zaužívaných noriem.

Pre štúdijné potreby v rámci prednášok z predmetu "Psychologická prevencia a ľudský činiteľ v pracovnej sfére" (Katedra psychológie Trnavskej univerzity) vypracoval PhDr. Milan Kožiak (milan.koziaak@windowslive.com)

12.1. 2008